

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi pol, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 17.

V Ljubljani 1. septembra 1873.

Tečaj XIII.

Pokorščina.

II.

Perva lastnost pokorščine je prostost. Pokorščina v Gospodu je prosta, ker izhaja iz notranjega prepričanja in se zveršuje brez kake vnanje sile. Spolnuje se tukaj Gospodova beseda: „Dal jim bom postavo, ter jo zapisal v njihovo serce“. Od prisiljenja se tukaj ne more govoriti. Nasilstvo je le tam, kjer si dvojna volja nasproti stoji, kjer pa postane volja, mi poprej tuja, moja lastna volja, tam neha nasilstvo in nastopi prostost.

Druga bistvena lastnost take pokorščine je, da je neprestana. Pokorščina si ostane zmirom enaka ali vpričo ljudi, ali v tihi sobi, v vsakem času in pri vsakeri priliki je ena in ista, ker tisti, zaradi katerega smo pokorni, je pōvsod, in njegovo oko spremlja naše pōta; v Gospodu pokoren spolnuje njegove zapovedi, naj ga že ljudje hvalijo ali grajajo, ali mu je priležno ali nepriležno, ker vzvišena ljubezen, katera kraljuje v njegovem sercu, vnema ga in mu moč daje, da si odreče tudi to, kar mu je naj bolj drago, ako Gospod zahteva.

Taka pokorščina je pa tudi vesela. Zakaj bi ne? Ker izhaja iz proste volje, in se skazuje temu, katerega duša ljubi, napolnuje serce s sladkim mirom. Tako pokoren čuti v sebi rast dušne moči, in to čutstvo vliva v serce notranji mir. Pokoren pa še živi veselega zaupanja, da tisti, kateri je delo začel, ga bode tudi speljal, tedaj pričakuje blažene prihodnosti. Ali ne zasluži taka pokorščina, da se imenuje popolnoma doveršena pokorščina?

Vendar pri vseh ljudeh ne pride pokorščina do te doveršenosti, menda je nikdo ne doseže ali vsaj malokateri. Pri večini ljudi ostane pokorščina le na prvi stopnji svojega razvoja. — Pokorni so unanji oblasti, katero pred sabo imajo, ta oblast se pa v raznih dobah življenja menjuje. V mladosti so starši in učitelji, katerim so pokorni, ker se boje zažugane kazni, v poznejših letih jih pa priganja k pokorščini kazen, katero napoveduje državna postava. Ves čas svojega življenja ne ravnaajo drugače, kakor da se vklanajo oblasti, katera jim po zunanje meje stavi. — Pri blažjih dušah se pa povzdigne pokorščina do druge stopnje. Ljubezen vodi njih djanje in nehanje; v mladosti ljubijo očeta in mater, pozneje ženo, otroke, sorodovince in prijatelje. Na višji stopnji duševne omike povzdignejo taki se do spoštovanje, ter ljubijo svoj narod, svojo domovino, in sploh človečanstvo, in to jih priganja v djanje, katero sovremeniki spoznajo, potomci pa občudujejo. A le malo jih je, kateri bi se povzdignili še eno stopnjo višej, da bi iz pokorščine do Boga, izviralo vse njih življenje, ker le malo njih se izroča božji delalni moči, iz katere pride taka pokorščina.

A vendar ostane cilj, katerega doseči si gojitelj mora prizadevati, ta, da napeljuje gojenca k tej naj višji stopnji pokorščine.

Nastane pa vprašanje, kakšni so pogoji, da se doseže cilj; pogledjmo pa tukaj naj pervo, kakšen mora biti gojitelj, kateri napeljuje k pokorščini, in kakšna mora biti zapoved, katera pelje k pokorščini.

Iz tega, kar smo pripovedovali od raznih stopinj pokorščine, vidi se samo po sebi, kar se tirja od gojitelja. Da se povzdigne otrok do prve stopnje je treba, da ima gojitelj po unanje neomejeno in popolno oblast nad gojencem.

Sreča je takrat, ako ima gojitelj vso to oblast v svoji osebi, to se namreč kaže v besedi in djanji, v doslednjem ravnanji gojencu nasprot. Ako pa ni tako, in tam kjer primankuje teh vlastnosti, mora kdo drugi braniti gojiteljevo veljavo, tedaj vidimo da pridejo premehki gojitelji, ali taki, ki nimajo vso oblast čez otroke, k staršem, da bi jim pomagali otroke krotiti; premehki stariši, kateri si ne vedo pokorščine pridobiti, pridejo pa do učenikov, da bi oni posvarili otroke. — Kedar pa otrok ve, da najde potuho pri stariših, ali kje drugej, tedaj pa z b o g o m pokorščina.

Kdor otroke ne more pripeljati do te stopnje v pokorščini, jih bo javolne pripeljal do druge stopnje, še manj pa do tretje.

Da se otrok povzdigne na drugo stopnjo, na kateri uboga iz ljubezni, mora učitelj razen vlastnosti, katere pripomorejo k unanji veljavi, imeti tudi take, katere zbujajo ljubezen pri gojencih.

Tem se prišteva poterpežljivost in postrežljivost; ljudomilost in pravičnost. To se pa najde le v tistih srcih, kjer ljubezen kraljuje.

Ako ima gojitelj še izverstne dušne darove in zmožnosti tako, da ga more spoštovati odraščen gojenec, povzdigne se v srečnih okolistavah pokorščina do te stopnje, da se gojenec vda iz spoštovanja volji svojega predsednika. Do pokorščine v Gospodu pa napeljuje le tisti, ki sam živi v tej pokorščini, kdor strah Gospodov vsaki dan sam skuša v svojem srcu, in to kar čuti, tudi drugem kaže s besedo in djanjem. Brez božje pomoči to ne gre — a kaj pa se vendar na svetu zgodi brez tiste — a treba je pa tudi tukaj, gorečnosti, resnega prizadevanja in posebne zmožnosti.

Kakor zgoraj rečeno, vprašati se moramo tudi, kakšna mora biti zapoved, da od njej smemo pričakovati, da jo gojenec spolnuje. Troje se tu zahteva. Zapoved mora biti pametna, kratka, in z ozirom na enake reči enotera. Pametna je zapoved, ako je taka, da se lahko spolnuje. Misliti bi sicer imeli, da gojitelji in učitelji kaj drugačnega ne morejo tirjati od otrok, vendar pa ne mara ni odveč, ako vselej preden kaj otrokom ukažemo, prav premislimo je li mogoče otrokom spolnovati, kar od njih tirjamo.

Kar se tiče oblike, je to, da more zapoved kratka biti v malo besedah, kar je mogoče, izražena. Očetovo povelje se navadno bolj na tanko spolnuje, kakor materno; očetova zapoved je navadno kratka, kakor vojaška zapoved. Na dolgo raztegnjena zapoved otrokom daje priliko, vmes jezikati; pri kratkem povelji ni mogoče.

Enoterost, tretjo lastnost zapovedi razumemo tako, da mora biti v soglasji in zvezi z zapovedi, katere namreč kdo drugi daje otroku. Te enoterosti ni, kedar oče prepoveduje, kar mati zapoveduje, kedar šola zahteva, kar dom odrekuje. Očividno je, da tak otrok nima jasnosti in miru, to pa je vendar neogibljev pogoj pokorščine. Obžalovati je, ako je tako razpertije v družini, kedar si pa šola in dom tako nasprotujeta, je pa naj bolje, da se tudi po unanje ločita.

Nekaj o ribjem življenji.

(Konec.)

3. Posebne lastnosti rib. Nekatere ribe so jako radovedne, nekatere boječe, druge zvite, lene, močne in tudi hudobne.

Med radovedne ribe prištevamo: belice, ribe rudečih plavut, mrene; jako boječe so: klin, androga; zvite so: som, linj, jegulja, karp in piškur. K lenim ribam pa prištevamo: koroslja, karpa in soma; jako močne so jegulje, ščuke, linji in lovrata. Hudobne so ščuke in okunovci. Som čaka po več ur dolgo svojega plena, igraje se s svojimi berkami,